

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет педагогічний

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ЗАГАЛЬНА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія загальна
Викладач (і)	Матішак Маріанна Василівна, канд.пед.наук, доцент
Контактний телефон викладача	0967124568
E-mail викладача	marianna.mathishak@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації, онлайн (viber, telegram, e-mail) і офлайн

2. Анотація до навчальної дисципліни

«Психологія загальна» - складова блоку нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Дисципліна вивчається студентами спеціальності «Дошкільна освіта» на першому курсі і спрямована на ознайомлення студентів із основами психології.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Психологія загальна» має міждисциплінарний характер, її положення є теоретичною основою для таких дисциплін як «Психологія дитяча», «Психологія педагогічна», «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна» та ін.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування у здобувачів освіти систематизованих знань з загальної психології, ознайомлення з основними методологічними та теоретичними засадами психології як науки, методами дослідження та сутністю психологічних явищ (процесів, станів, властивостей) та індивідуально-психологічних особливостей особистості, формування професійної свідомості та самосвідомості.

Завдання дисципліни:

- формувати у майбутніх педагогів дошкільної освіти уявлення про психологію як науку, історичні аспекти її становлення та сучасну систему психологічних знань, методи дослідження психологічних явищ;
- ознайомити студентів з поняттями психіки, свідомості, особливостями перебігу і розвитку психічних процесів та їх проявами у вимірі вікових та індивідуальних особливостей;
- спонукати майбутніх вихователів ЗДО до саморозвитку, самоосвіти, професійної самореалізації та творчого підходу у професії.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-20. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Результати навчання

ПРН-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

ПРН-06. Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-12. Будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу. Оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

Загальні компетентності (за професійним стандартом)

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)

Б1.2. Здатність організувати психологічно-безпечне освітнє середовище.

В1.1. Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії.

В1.2. Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність, стресостійкість

Г1.1. Здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20/6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20/8
самостійна робота	50/76

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
1	012 Дошкільна освіта	1	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб

Тема 1. Предмет і завдання загальної психології як науки	2	2	5
Тема 2. Методологічні принципи і методи вивчення психіки в сучасній психології	2	2	5
Тема 3. Розвиток психіки і свідомості людини	2	2	5
Тема 4. Відчуття і сприймання: сутність і основні закономірності.	2	2	5
Тема 5. Пам'ять людини. Індивідуальні особливості і методи розвитку мнемічних процесів людини	2	2	5
Тема 6. Мислення і мовлення, їх значення в процесі розвитку особистості	2	2	5
Тема 7. Увага і уява. Розвиток уваги і уяви особистості	2	2	5
Тема 8. Емоційно-вольова сфера особистості. Поняття про саморефлексію, саморегуляцію і самоконтроль.	2	2	5
Тема 9. Психологія особистості. Чинники формування особистості.	2	2	5
Тема 10. Індивідуально-психологічні особливості особистості. Урахування індивідуально-психологічних особливостей в освітньому процесі	2	2	5
ЗАГ.:	20	20	50

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>З урахуванням Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти в університеті https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/04/isinuvannia_nove2.pdf</p> <p>Максимальна оцінка – 100 балів (вага оцінок за практичні заняття – 45 балів, за контроль самостійної роботи – 5 балів, за екзамен – 50 балів).</p> <p>Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси, тематика яких відповідає змісту дисципліни, на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту) як контроль самостійної роботи (КСР).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Усі види письмових робіт оцінюються в 100-бальній системі, вага оцінки змінюється залежно від виду роботи.</p> <p>Контрольна робота є обов'язковою для всіх здобувачів денної і заочної форми навчання і проводиться у вигляді тестування в</p>

	<p>системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/ . Здобувачі денної і заочної форм навчання контрольну роботу виконують під час останнього практичного заняття (оцінка за контрольну роботу макс. 100 балів, вага – 4,5 бали і виставляється на практичному занятті).</p> <p>До окремих тем («Емоційно-вольова сфера особистості», «Психологія особистості») пропонується підготовка есе (за бажанням студентів) (обсяг 1-2 сторінки друкованого тексту в електронному варіанті) з дотриманням вимог академічної доброчесності, висловлення власного міркування та ставлення до проблеми (оцінка за есе макс. 100 балів, вага – 4,5 бали)</p> <p>До кожного практичного заняття пропонується підготовка в електронному або друкованому вигляді наукових повідомлень, презентацій та ментальних карт (на вибір здобувачів за темами, які вивчаються) (оцінка за роботу макс. 100 балів, вага – 4,5 бали).</p> <p>Після всіх лекційних і практичних занять проводиться контроль самостійної роботи (в кінці семестру) для студентів денної форми навчання. КСР може проводитися у двох формах - проходження онлайн-курсу на сервісах Прометеус або ЕдЕра чи самостійне опрацювання тем «Діяльність», «Спілкування» і проходження тестування. Студент самостійно обирає форму, в якій буде здійснюватися КСР. Оцінювання КСР в 100-бальній системі, вага оцінки – 5 балів.</p>
Практичні заняття	<p>Практичні заняття оцінюються за 100-бальною системою, вага оцінки за всі практичні заняття 45 балів. До практичних занять здобувачі готують презентації, ментальні карти, наукові повідомлення та усні відповіді за темами, які вивчаються. За темами «Методи психології», «Увага і уява», «Пам'ять», «Мислення» використовується поточне опитування у формі тестування в онлайн-сервісі https://www.socrative.com/</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Підсумкова оцінка мін. 25 балів (50%) за всі форми роботи</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма контролю – екзамен.</p> <p>Форма здачі – тестування в системі дистанційного навчання https://d-learn.pnu.edu.ua/.</p> <p>Кількість тестів – 40 (за всіма темами, які передбачені змістом силабусу). Максимальна оцінка за тестування – 50 балів, мінімальна – 25 балів.</p> <p>Максимальна оцінка з дисципліни – 100 балів.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з використанням цифрових технологій та з посиланнями на джерела (з урахуванням вимог до виду роботи).

Академічна доброчесність: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція). <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/>

Відвідування занять Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. Пропущені заняття здобувач відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані практичного заняття роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка письмових завдань;
- заслуховування і перегляд мультимедійних презентацій або представлення ментальних карт;
- перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи (сертифікати про проходження онлайн-курсів, тестування в системі дистанційного навчання).

Неформальна освіта: Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: практикум: навч. посібник. Київ : Каравела, 2019. 280 с.
2. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Київ: Центр навч. літератури, 2019. 388 с.
3. Ільїна Н. Загальна психологія: в екзаменаційних питаннях і відповідях. Київ: Університетська книга, 2018. 239 с.
4. Ільїна Н., Мисник С. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ: Університетська книга, 2017. 352 с.
5. Колобич О. П. Загальна психологія. Навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
6. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посібник. Вінниця: Нова книга, 2017. 688 с.
7. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ: Ліра, 2020. 564 с.
8. Савчин М. В. Загальна психологія : навч. посібник. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 344 с.
9. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Загальна психологія: навч. посібник. Київ : Каравела, 2019. 464 с.
10. Щербакова І.М. Психологія: теорія і практика. Навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.]. / І. М. Щербакова, Т. Г. Харченко. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 364 с.

Додаткова література:

11. Матішак М.В. Критичне й аналітичне мислення у процесі формування демократичної культури особистості. *Збірник прикладів занять з впровадження демократії в процес підготовки майбутнього вчителя: Навчально-методичні матеріали для проведення занять зі студентами з впровадження демократії в комунікації та в процес викладання математичних, природничих, суспільних дисциплін в системі вищої педагогічної освіти.* [Богдан Т. М., Запорожченко Т. П., Ляшова Н. М. Стрілецька Н. М. та ін. За заг. ред. Стрілець С. І., Колесник Л.В.]. Чернівці: НУЧК імені Т.Г. Шевченка. 2023. 336 с. С.304-309.

12. Столяренко О.В. Психологія особистості: навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 280 с.

13. Приходько Ю. О., Юрченко В. І. Психологічний словник-довідник. Київ: Каравела, 2020. 418 с.

Статті:

14. Shulha L., Hnizdilova O., Matishak M., Marchii-Dmytrash T., Yaroslavtseva M., Chorna H. Developing Creative Abilities in Preschoolers in Painting Classes via the Principles of Neuropedagogy and Psychology of Creativity in Ukraine. *REVISTA ROMANEASCA PENTRU EDUCATIE MULTIDIMENSIONALA*. 2021. Vol. 13 (4). P. 614-632. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/13.4/501>

15. Лисенко Н., Лисенко О., Матішак М. Компетентнісний підхід у сучасній парадигмі професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 63. Том 2. 2023. С.74-78. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.14>

16. Марчій-Дмитраш Т.М, Кирста Н.Р., Матішак М.В. Psychological and pedagogical basics of forming the communicative culture of future educators of ipe: an interdisciplinary approach. *Гірська школа Українських Карпат*. Випуск 26 (2022). С.80-85.

17. Матвєєва Н., Матішак М. Формування демократичних цінностей майбутніх педагогів: практико-орієнтований підхід. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. Наукове електронне видання. Випуск 14. Частина 2. Слов'янськ, 2021. С.24-34.

18. Скоморовська І., Кирста Н. і Матішак М. (2023) Виникнення синдрому професійно-емоційного вигорання у вихователів закладів дошкільної освіти: чинники, симптоми, етапи та профілактика. *Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 10, 1 (Квіт 2023), 152-158. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.10.1.152-158>

Internet-ресурси:

1. Буняк Н.А. Загальна психологія: лекції (частина І). Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 100 с. URL: <https://cutt.ly/bTsk3pg>

2. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів : Растр-7, 2019. 172 с. URL: <https://pedcollege.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/09/A07.pdf>

3. Москалець В. П. Загальна психологія. Київ: Ліра, 2020. 564 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk/sk814182%20.pdf>

4. Щербакова І.М. Психологія: теорія і практика. Навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.]. / І. М. Щербакова, Т. Г. Харченко. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 364 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/13649/4/BE.pdf>

5. Міністерство освіти і науки України. Дошкільна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/doshkilna-osvita>

6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

7. Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної Академії педагогічних наук України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/>

8. Наукова бібліотека ПНУ. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач: **МАТИШАК Маріанна Василівна**, доцентка кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти